NİHAT UZUNOĞLU
Maliye Hesap Uzmanları Derneği Başkanı

Bugün günlük hayatta kullandığımız ve vazgeçemeyeceğimizi düşündüğümüz, hayatımızı kolaylaştıran pek çok şey, ihtiyaçlar dolayısıyla icat edilmiş veya geliştirilmişlerdir. Bu açıdan baktığımızda, ihtiyaçların hayatımızın seyrini belirlemede önemli bir fonksiyonunun olduğunu söyleyebiliriz. Bu özelliği nedeniyle ihtiyaçlar ve ihtiyaçların karşılanma yöntemleri, "iktisat" biliminin başlıca konuları arasına girmiştir.

Bireysel olarak her insan için geçerli olabilecek bu durumun, toplumlar ve devletler için de geçerli olabileceğini söylemek çok da yanlış olmayacaktır. Toplumsal yaşamda da ihtiyaçlar ve bu ihtiyaçların karşılanması amacıyla alınan tedbir ve oluşturulan kurumlar, eğer olumlu şekilde değerlendirilirse, toplumlar için önemli ve vazgeçilmez kurumlar haline gelebilirler. Her devlet gibi Ülkemizde de bunun olumlu örneklerini görebilmek mümkündür.

Bundan 62 yıl önce kurulan Hesap Uzmanları Kurulu, Ülkemiz açısından bu olumlu örneklerden birisi, belki de birincisidir.

İkinci Dünya Savaşının tüm olumsuz koşullarını yaşayan ve hisseden ülkemiz, savaş sonrası önceliği, bozulan kamu maliyesinin yeniden yapılandırılması ve kamu harcamalarının gerektirdiği finansmanının teminine vermiştir. Bu bağlamda hem Türk Kamu Maliyesinin hem de vergi sisteminin yeniden yapılandırılması gündeme gelmiş hatta zaruret kazanmıştır. Bu amaç doğrultusunda da, bir taraftan yeni ve çağdaş bir vergi sistemi üzerinde çalışılırken, diğer taraftan da gerek bu vergi sistemini kurmak, işler hale getirmek, halka tanıtmak, gerekse de vergi idaresi ve vergi denetiminin yeniden kurulup geliştirilmesi için güçlü ve yetenekli bir uzman kadrosu oluşturulması için Maliye Bakanlığı'na bağlı Hesap Uzmanları Kurulu kurulmuştur. Kuruluş Kanunu'nun gerekçesinde de belirtildiği üzere Hesap Uzmanları Kurulu'nun esas kurulma gerekçesi, böyle bir kurula duyulan somut ihtiyaçtı.

Tabi ki, Hesap Uzmanları Kurulunun kurulması ile Türk Kamu Maliyesi ve vergi sisteminin bütün sorunlarının çözüldüğünü söylemek mümkün değildir. Bir kuruma böyle bir fonksiyon yüklemek doğru da değildir. Ancak Hesap Uzmanları Kurulu'nun bu konuyla ilgili çözülebilen sorunların çözümüne büyük katkısı olduğu da yadsınamaz. Kurul, asıl fonksiyonu vergi denetimi olmakla birlikte bu süreçte vergi yönetimi alanında da önemli katkıda bulunmuştur. Sadece kamu maliyesi alanında değil, kamu ekonomisinin diğer sahaları ile özel sektörde de önemli görev ve fonksiyonlar üstlenen üstün nitelikli elemanlar yetiştirmiştir.

Her camiada ve her toplumda olabileceği gibi sayıları çok az da olsa Hesap Uzmanları Camiasında da, Camianın değer yargılarına aykırı davranabilen veya Camianın gösterdiği üstün başarı seviyesine ulaşamayanlar elbette olmuştur ve bundan sonra da mutlaka olacaktır. Bu tür imalat hatalarının olmaması veya bir kurumun sıfır hata ile yaşamını sürdürmesi tabi ki mümkün değildir. Ancak bu hataların yapılmasından çok, hata yapanlara gösterilen tepki, kurumların niteliklerinin anlaşılmasında belirleyici olmaktadır. Hesap Uzmanlarının tarihleri bu açıdan bakıldığında da her kuruma örnek olabilecek niteliktedir. Kurul, kendi değer yargıları içinde hata yapanları ayıklamada ve elimine etmede de çok başarılı bir sınav vermiştir. Zaten bu husus, özellikli kurum olabilmenin olmazsa olmaz

şartlarının başında gelmektedir.

Hata yapmama ve hata yapanlara karşı gereğini yapma konusunda Hesap Uzmanları Camiası her zaman gerekli duyarlılık ve özeni göstermiştir. Camia bunu, hem toplum ve ülkesine karşı olan sorumluluğunun ve mesleğe girdiği andan itibaren kendisine aşılanan görev bilincinin gereği olarak yapmakta, hem de kendi kurumuna ve değer yargılarına sahip çıkmak için yapmaktadır. Toplumun her kesiminin sürekli gözü önünde olan bir Camia olarak Onlar, büyük adamların hatalarının güneş tutulmasına benzediğini ve onları herkesin gördüğünü bilmektedirler.

Öte yandan hayattaki gelişmelere paralel olarak bireylerin ve toplumların ihtiyaçları ve bu ihtiyaçların temin şekilleri de değişebilmektedir. Dolayısıyla tüm birey ve kurumların da bu değişim ve gelişmelere ayak uydurmaları veya kendini buna uyarlamaları gereği ortaya çıkmaktadır.

Konuyu bu boyutuyla ele aldığımızda da Hesap Uzmanları Kurulu'nun bu konuda da öncü olduğunu, yaşanan değişim ve gelişmelere rahatlıkla uyum sağladığını, bu konuda, hem içinde bulunduğu Bakanlığa hem de ülkenin diğer kurumlarına yol gösterdiğini söyleyebiliriz. Mesleğiyle ilgili yenilikleri takip eden, teknolojik gelişmelerle barışık olan bu Kurul ve O'nun mensupları, kendilerini yaratan ihtiyaca en iyi şekilde cevap verebilmek için hiçbir fedakarlıktan da kaçınmamışlardır.

İhtiyaçlar gibi "değişim" de toplumun ve hayatın gerçeklerinden biridir ve değişimin yeni ihtiyaçlar yaratması da kaçınılmazdır. Dolayısıyla değişimin ortaya çıkardığı bu ihtiyaçlara cevap verecek oluşumların da ortaya çıkması doğal olarak gündeme gelecektir. Önemli olan, bu ihtiyaçlara cevap verecek oluşum ve yapılanmaların mahiyeti belirlenirken, ülke gerçeklerinin ve birikimlerinin göz ardı edilmemesi ve bu gerçeklere göre yeni oluşumların belirlenmesidir.

"Vergi alma hakkı" nasıl bir devletin vazgeçemeyeceği haklardan ise "vergi denetimi" de bir devlet için olmazsa olmaz haklardan ve yetkilerden biridir. Yani bir devletin vergi denetimi yapma hakkından vazgeçmesi düşünülemez. Vergi denetiminin, tüm dünya ülkelerinde uygulanmakla birlikte, her ülkenin uygulayabileceği yeknesak bir modelin olmadığını da görürüz. Esasen bu mümkün de değildir. Çünkü her ülke, denetim modellerini belirlerken kendi özel koşullarını da dikkate almak ve buna uygun sistemler geliştirmek zorundadır. Bunu yaparken elbette dünya uygulamalarını da dikkate alacaktır.

Aynı hususların ülkemiz için de geçerli olduğu tartışmasızdır. Özellikle kamu harcamalarının finansmanında önemli sorunların olduğu ve kayıt dışılığın önemli boyutlara ulaştığı ülkemizde, vergi denetimine olan ihtiyaç ve bunun önemi kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Bize düşen ise bu ihtiyaca cevap verecek ve ülkemiz şartlarını da dikkate alacak en uygun ve etkin yöntem ve sistemleri bulup, hayata geçirmektir. Bunu yaparken elbette ki dünya uygulamalarından faydalanacağız. Ancak bir başka ülkede çok iyi uygulanabilen bir sistemin, ülkemiz şartlarına hiç uymayabileceğini de unutmamalıyız. Sadece değişime ayak uydurmak veya bazı iç ve dış çevreleri memnun etmek amacıyla yapılacak düzenlemelerin yarattığı olumsuz sonuçların pek çok örneğini hep birlikte yaşadık.

Vergi denetimi gibi özellikli ve teknik konularda başarılı olmanın, ancak gelenekleri ve değer yargıları olan kurumlar sayesinde mümkün olabildiğini, yaşadığımız olaylar ve Hesap Uzmanları Kurulu gerçeği herkese göstermiştir. Yine Türkiye gibi ülkelerde, gelenekleri ve değer yargıları olan kurumları

oluşturmak ve yaşatmanın pek kolay olmadığını da biliyoruz. O nedenle sadece değişime ayak uydurma veya değişik kesimlerce yapılan ya da yapıldığı söylenen dayatmalar adına, kurumların ve geleneklerin yok edilmesine veya yozlaştırılmasına karşı çıkmanın, her duyarlı yurttaş için bir görev olduğuna inanıyoruz. Aksi halde, ülke gerçeklerini dikkate almayarak, oluşmuş kurumsal kültür ve gelenekleri yok sayarak, Hesap Uzmanları Kurulu gibi başarılı olmuş örnekleri göz ardı ederek oluşturulacak yapılandırmalar, başarı sansı bulamayacak ve bir macera olmadan öte bir anlam taşımayacaktır. Çünkü unutulmamalıdır ki, gömleğin ilk düğmesi yanlış iliklenince diğerleri de yanlış gider. Eğer başlangıçta yanlış üzerine sistemi kurmaya kalkarsanız, daha sonra ortaya çıkacak olumsuzlukları da engelleyemezsiniz ve oluşturulan sistem çökmeye mahkum olur.

Hesap Uzmanları Kurulu, 62 yıllık süreçte başta asli fonksiyonu olan vergi inceleme işleri olmak üzere, yüklendiği her işin altından başarıyla kalkmıştır ve bundan sonra da bu yolda ilerlemesine devam edecektir. Kurul, yapısı itibariyle işi ve fonksiyonu ile ilgili her türlü yenilik ve değişimi de açık olup, bugüne kadar ki süreçte bu konuda öncülük görevini de en iyi şekilde yerine getirmiştir. Dolayısıyla vergi denetimi alanında, düşünülen veya düşünülemeyen her yeni görev ve fonksiyonu da yani ortaya çıkabilecek ihtiyaçları da en iyi şekilde karşılayabilecek durumdadır. Bunu gerçekleştirecek donanım ve bilgi birikimine fazlasıyla sahiptir. Düşünmek ve söylemenin kolaycılığını değil, yaşamak ve başarı ile sonuçlandırmanın zorluğunu şiar edinmiş Hesap Uzmanlarının bu konudaki tek beklentileri ya da dilekleri, kendilerine köstek değil destek olunmasıdır.

Bu vesileyle mensubu olmaktan onur duyduğum Hesap Uzmanları Kurulu'nun 62. yılını kutluyor, nice başarılı yıllar dileklerimle emeği geçen tüm Üstadlarımıza şükran ve saygılarımı sunuyorum.